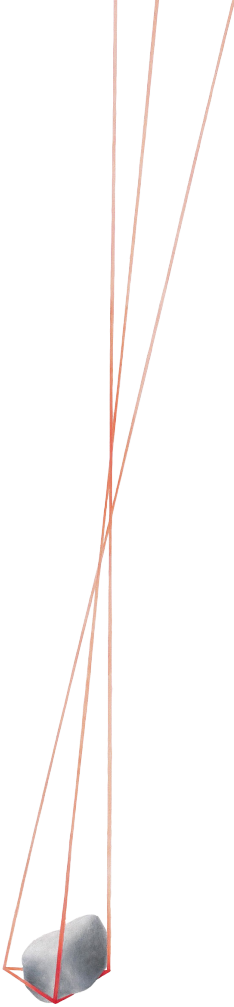

NUX 9

Aras Seddigh

Firdevs Ev ile söyleşi

*“Ambiyans ve manzara arasındaki saydam alanda,
başıboş bir çizgi üzerinde gezintiye çıkmak.”*

— A.S.

Firdevs Ev: 9'dan geriye sayarak mı başlasak?

Aras Seddigh: 2'ye kadar kurtarır bence.

FE: Bu sergide işlerinin gittikçe geometrik bir dengeye oturduğunu düşünüyorum. Daha önce üzerinde çalıştığın *Koloni N'*deki soğanlar da keza toprağa, doğanın kendi dengesine gömülüydü. Öte yandan izleyici, kendini tam da bu dengeli estetiğe bırakmak isterken sen onu nazikçe uyarıyorsun: bu düzmece bir düzen! İplerin arasına yerleştirdiğin kütleler havada zor asılı kalıyor, düşmek üzereler; eğiliyor, dağılıyor ve kaybolmak istiyorlar.

AS: Resimde bahsettiğin öğeler, entropinin bir an öncesinden ya da bir an sonrasında aktarılmış birer zihin yansımasından yola çıkıyor. Değişimden önceki son zamansal nokta. Gerilimli hatların ömrü kadar var olacaklar, belki biraz sonra yeniden arayışa geçecekler. Bu planlanmış düzensizlik içinde, her resim kendi anlatısını sunarken bir yandan da bir önceki ve bir sonraki resmi karşılamaya çalışıyor. Çünkü her biri bir yandan serinin diğer üyelerine yönelen bir unsur.

FE: Belki de düzmece değil, sadece geçiciler o halde. Sence böyle düşününce sanat ve anlatı nerede duruyor?

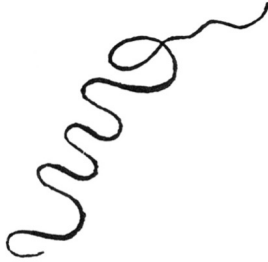
AS: Düzmece oldukları hissi özünde geçiciliklerinden geliyor olabilir. Sanat ya da anlatının içeriği ya da yöntemi ne kadar geçici olursa olsun, toplumsal, tarihsel ve bireysel hafızayı koruma ve kaydedebilme potansiyeli taşıdığını düşünüyorum.

Üretim sürecimde ilham aldığım Sterne'in *Tristram Shandy Beyefendi'nin Hayatı ve Görüşleri* kitabındaki bastonun geliş güzel hareketi, rastgelelik ve geçiciliğe gönderme yaparken, aynı zamanda kendi döneminin ve edebiyatın kuramsal gelişim sürecinin kaydını da tutuyor.

FE: Asla *asıl* konuya giriş yapmamasıyla, amaçsızlığı amaç edinmesiyle bilinen bir kitabın sohbetimize dahil olması güzel.

*Hiçbir şey, diye sözünü sürdürdü Onbaşı, hayat boyu mahkûmiyet kadar kötü,
— ve hiçbir şey, özgürlük kadar tatlı olamaz.
Hiçbir şey, Trim — dedi amcam Toby, düşünceli —
İnsan özgürse eğer — diye haykırdı Onbaşı, sopasını havada şöyle çevirip —*

Romanda bu sözlerden sonra bastonun bahsedileni tarif ettiği rastgele izi görülür:

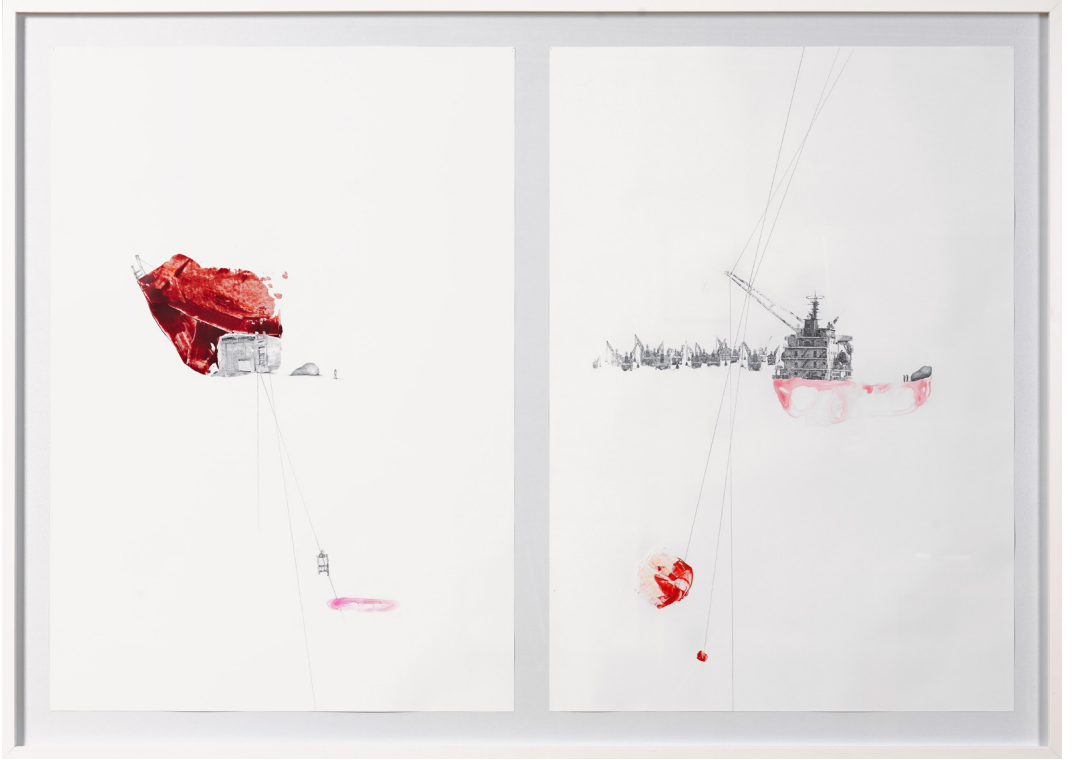

Sözlerin artık manasız hale geldiği bir noktada, özgürlük gibi büyük bir kavramı tek başına tarif edecek uçucu, rastgele ama hikâyeyle ölümsüzleşen bir iz.

AS: Bir jestin görsel bir forma dönüşmesinden oluşan bu iz sanki kalıcı bir bellek parçacığı gibi yıllar öncesinden şimdiye kadar bize ulaşıyor.

FE: Orhan Pamuk, hayatın yapısının da bu kitabın başıboşluğuna benzediğinden söz eder. Rastgeleliği imgelere dökmek senin için nasıl bir süreç?

AS: Beyaz bir kâğıda bakarken, olasılıkları eleyip eksilterek mi başlamak gerekir, yoksa tüm olasılıkları görmezden gelip belirli öğeleri ekleyerek mi? Ya da her ikisi birden mi? Kural ve yöntemlerimi, zihnimdeki kâğıdı seyretmeye başlamadan haftalar önce, sıradan tesadüflerin etkisiyle bilinçli olarak seçmiş oluyorum. Zihnimdeki lekeler ya da imgeler, hangi kural ya da yöntemle kâğıda geçerse geçsin, her aşamada şekil ve zemin ilişkisiyle yüzleşiyor. Bazı sorunları yaratmak, belirli sorunları çözmeyi gerektiriyor. Bu dengeyi kurarken hisleri küstürmemek benim için en önemli unsurlarından biri. Çünkü hisler zihnimi harekete geçiren ilk aktördür. Kurallar ve yöntemlerin içinde boğulmaktan kurtaran, rastgeleliği yüzeye oyun arkadaşı olarak getiren de yine hislerdir. Tüm süreç, planlar ve rastlantıların farkında olmadan organik bir şekilde birbirine örülmesiyle ilerler. Bu, aralıksız bir yer değişimi ve etkileşim içinde gerçekleşir.

Vatos I, 2024

Kağıt üzerine foto transfer, akrilik ve kara kalem

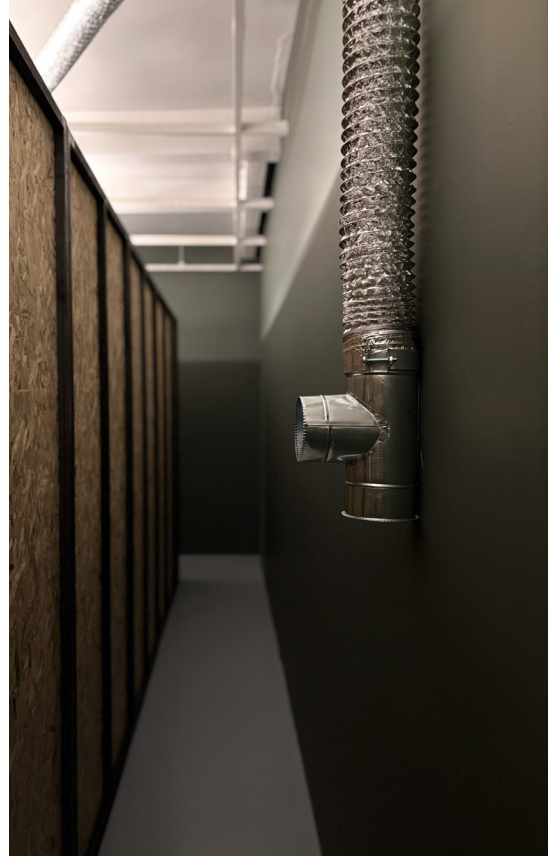
114 x 159 cm (Diptik)

FE: Aklıma senin işlerinde sıkça karşımıza çıkan şu belli belirsiz gölge geliyor. Işığın yönü, karanlığını aldığı kütlelerin biçimi istediği kadar değişsin, hep aynı kalan o küçük hale. Toby'nin bastonunun izi gibi bir yandan, fakat onun rastgeleliğinin aksine sabit kalan bir şeyi tarif ediyor. His deyince, belki özgürlük değil de kayıptan bahsediyordur.

AS: Yere bağlılık ve yer çekimini imleyen bu gri haleleri ve renkli gölgeleri bir yandan cisme ait, bir yandan da cisiminden şüphe uyandıracak şekilde kullanmayı seviyorum. Kaybın kendisi değil belki ama anısı ya da kalıntısı, cisimsiz lekelerde tarifini arıyor ve ilk soruda konuştuğumuz gibi aynı zamanda bir sonraki hareketine yönelerek özgürlüğünü inşa etmeye çalışıyor. Bir taraftan Fizik kurallarından kaçıp kurtulmayı düşlese de, cisimlerini tamamen geride bırakmadıkça kendi gölgesine kavuşamıyor.

FE: Peki bu bağlamda işlerinde sesi kullanmanın senin için nasıl bir anlamı var? Onu da kaybolma ayrıcalığına sahip bir iz gibi ele alabilir miyiz?

AS: Sergide sesin kullanıldığı *Kanal işi*, *Koloni Vatos* kitabında olduğu gibi, hava akışını sağlayan ve birbirinden ayrı iki yaşamsal boyut arasında aracı olabilen, iki çıkışlı bir tampon alanı temsil ediyor. Çıkışlardan birinden manzara, açık dış alandan kaydedilen ses, diğerinden ise mahrem ve kapalı iç mekândan seslendirdiğin *Kuyruğundan* şiirinin kaydı duyuluyor.

Kanal, seslere bir gezinti rotası sunuyor; ancak sesler bu rotaya uymakta zorlanabilirler. Senin de vurguladığın gibi, sesler kaybolamaya, *Kanal*'ın dışına sızmaya ve dağılmaya müsait, hayali izler gibi davranabilirler. Seslerin, tek bir hava kanalının iki ayrı ucundan çıkması, onların geçirgenliklerini ve muğlak varlıklarını sembolize ediyor. Birbirlerinden doğup dönüşebilen bu ortak merkezli ikilik, aynı zamanda iki kutuplu algılara ve dünyalara meydan okumaya çalışıyor. Bu ikilik vurgusu diptik resimlerde de kendini gösteriyor.

FE: Özellikle rastgelelik üzerine konuşurken fark ediyorum ki bu işinin üretim sürecinde benimsediğimiz yöntem, serginin bütününe odaklandığın kavramlarla örtüşüyor. Belli ki resimlerindeki içi içine sığamayan kütlelerden çok farklı değiliz. Ben senin kütlene bakıyorum ve onu tutan iplere denk gelecek başka bir kütle arıyorum. Sen bana ipleri biraz daha uzatmayı öneriyorsun ama ben sadece uçlarını görmek istiyorum. *Kuyruğundan* şiirinin henüz dönüşmemiş iki karanlığın konuşmasından doğduğunu düşünüyorum, bu anlamda yeri benim için ayrı olacak.

AS: Başlangıçta, yalnızca manzara sesini sana veri olarak iletip, ses kaydı sürecini *Kanal* ve senin sesine bırakmak istedim. Böylece, kendi açımdan baktığımda bir tarafta planlı ve önceden hazırlanmış bir çıktı bizi beklerken, diğer tarafta rastgeleliğe izin vermiş olacaktım. Bu durum muhtemelen senin kendi üretim sürecinde de ortaya çıkmış olabilir.

Bu bağlamda, ikimizin de tesadüfen değindiği ikilik kavramı üzerinden, senden bir ses kaydı istediğimde ortaya çıkan *Kuyruğundan* şiirinin oluşum sürecinden bahsetmek ister misin?

FE: İlettiğin ses kaydının beni söz öncesi bir yere götürdüğünü hatırlıyorum. Dolayısıyla söz olarak değil, ses olarak oluşması önemliydi. Henüz ilk nefesini almış, tanımsız, şekli şemai olmaman bir şeye onu nelerin beklediğini anlatan bir ses. Yalnızca ona seslenen, anlaşılıp anlaşılmadığı muğlak bir dilde ışık ve karanlığı anlatması, iki karanlığın temasından haz doğabildiğini, ikiliklerin iç içe ve dönüşebilir olduğunu içinde taşıması bir hedefti. Senin cömertçe paylaştıklarını adım adım açmak, bu sayede kendi içimde de sindirerek adım adım derinleşebilmek süreçle ilgili aklımda kalan şeylerden olacak. Bir nevi oda içinde oda.

Buradan yeniden sana dönelim. Resimler için sen de galeri içinde ayrı bir galeri oluşturmuş durumdasın. İzleyiciye bir katman daha derine ilerlemeden önce tekrar rızasını sormak ona da bir süreç imkânı veriyor.

AS: Resimleri serginin diğer işlerinden ayrı bir odada sergilemek, bana senin birinci sorudaki cümleli anımsatıyor: “Bu düzmece bir düzen!”

Bu oda, galerinin iç mekânında başka bir iç alan yaratarak, duvarların arkasında konuşan ses kaydına de gönderme yapıyor. Resim serisine dışarıdan bakmak, işlere yabancılaşma fırsatı sunarken, en nihayetinde “Bu bir resim sergisi” demek istiyor.

Bu ayrımla birlikte, hava kanalına paralel anlamda odanın etrafında bir gezinti rotası ve koridor oluşuyor. Bu alanın, merak edenler için seslere ve kitaba ulaşma, onlarla hemhal olma olanağı sağlamasını istedim.

FE: Tam da burada, manzara ve ambiyans kavramlarını biraz açabilir misin? Ne anlama geliyorlar ve söylediğin gibi aralarında başıboş bir gezintiye çıkmak ne ifade ediyor senin için?

AS: Manzara hem edebiyat hem de görsel sanatlarda birbiriyle bağlantılı ancak farklı çağrışımlar yaratabilir. Manzarayı yalnızca izlemek ya da izlerken içsel bir manzaraya dönüşmesine izin vermek, farklı algı katmanları gerektirir. Buradaki manzara, bireyin öz farkındalığı ve bulunduğu konumun bilinciyle algılanan, sesin dışı açık olduğu bir kavram.

Ambiyans ise bireyin çevresinden yalıtıldığı, kendi benliğiyle yüzleştiği ve sesin içten yankılanarak geldiği, biricik ve en mahrem ortamı temsil eder.

Bu iki kavram arasında, önceden çizilmemiş bir rotada gezintiye çıkmanın, tesadüfleri kabullenmenin yanı sıra duyuşal farkındalığı, aydınlanmış bir bedeni ve ruhsal dönüşüm potansiyelini de beraberinde getirebileceğini düşünüyorum. Kendi sürecimde ise bu gezinti, Nux 9 karakterinin ortaya çıkmasına elverişli bir güzergâh yaratıyor.

FE: Sergiye de adını veren NUX 9 karakteri, hayatın rastgeleliği, hafızanın uçuculuğu, kayıp ve üretim arasında uçuşan bir benlik arayışını temsil ediyor. Sergiye eşlik eden *Koloni Vatos* kitabında da muğlakktan somuta benzer bir izlek takip edebiliyoruz. Bu ikisi arasında nasıl bir bağlantı kurarsın?

AS: Nux 9, kişilik yapısı henüz tam olarak gelişmemiş bir kurgusal karakter olarak, *Koloni Vatos* kitabının ardından sergiyle birlikte şekillenmeye başladı. Kitabın son bölümünde yer alan Sırt, A1 ve Vatos adlı öznal parçacıklar, sergide alter ego potansiyeli taşıyan Nux 9'a dönüşür. Nux 9'un hikâyesi, bir zihnin engin bir manzarayı seyrederken içsel bir yolculuğa çıkmasıyla başlar. Bu yolculuk ilerledikçe, zihnin evrimi daralan bir oda atmosferine yaklaşır. Gezinti sırasında karşılaşılan tesadüflerden beslenen Nux 9, manzarada gördüğü öğeleri içine katarak cisimleşmeye çalışan yeni bir benliğe dönüşür. Belki de, kendi içinde bir bilinç barındıran yeni bir manzaranın kendisi olur.

FE: NUX 9'un ilhamları arasında Claudio Naranjo'nun *Karakter ve Nevroz* araştırmasında ele aldığı kişilik tiplerinden Enneagram Tip 9 karakterinin de yer aldığından bahsetmiştin. Çorak ve kapalı bir iç dünya, hayal gücünün yoksunluğu, donukluk gibi özelliklerin göze çarptığı Tip 9'u alıyorsun ve adını dönüştürerek tam da içsel zenginliğin temsili sayılabilecek bir şeye, bir sergiye yapışıtıyorsun. Neden Tip 9'u seçtin?

AS: Tip 9'un bazı özelliklerini NUX kelimesiyle birleştirerek, NUX 9'un kendine has, çelişkili kişilik yapısını kurgulamaya çalıştım. Bu süreç, sergiden sonra da devam edecek gibi görünüyor. "Nux" kelimesi, Nux Vomica adlı karabükten ağacının tohumundan üretilen homeopatik bir ilacın ismiyle bağlantılı. Diğer pek çok bitkisel ilaçta olduğu gibi, Nux Vomica hem zehirli hem de tedavi edici özellikler taşır. Aynı zamanda sakinleştirici ve iyileştirici etkiler de barındıran bu çelişkili yapısı, özellikle Tip 8'in tedavisinde kullanılır. Bu özellikler, NUX 9'un içsel çelişkileri ve karmaşık doğasıyla paralellik gösteriyor.

Vatos 9, 2024

Tuvale marufle kâğıt üzerine
kara kalem, kuru pastel ve akrilik

211 x 148 cm

Tip 9'daki bazı sağıksız kişilik özelliklerinin, yaşadığım toplumda ve yakın çevremde sıkça karşılaştığım bireylerdeki üstü kapalı özellikleri çağrıştırdığını fark ettim. Zamanla, umutsuzluğun çeşitli ölçeklerde yayılmaya başlamasıyla bu özelliklerin daha yaygın hale geldiğini hissetmeye başladım. Bu yüzden Tip 9 ilgimi çekti ve sürece dahil etmeye karar verdim. Bu tipin potansiyel riskli alanları, diğer tiplerde olduğu gibi, uygun ortam sağlandığında güçlü özelliklere ve içsel zenginliğe dönüşebiliyor, böylece kendini gerçekleştirmiş oluyor. Bu süreç, bir paranın iki farklı yüzü gibi, hem riskli hem de güçlü yönlerin bir arada var olduğu bir gelişim yolculuğuna dönüşüyor.

FE: Toplumsal bir dönüşüm ihtimalinden de bahsediyor gibisin. Kitapta da bir dönüşüm hikâyesini okuduğumuzu söyleyebiliriz. Fakat sanki bireysel bir yerde mi yoksa bir “koloni”de mi bittiği konusunda kitap kesin konuşmuyor. Her birimizin birey olma hikâyesi elbette biricik ve yorucu. Sen üstüne bir de hafızası, dili, geleceği, tanımı olmayan bir canlının benliğini kurmak için kolları sıvıyorsun. Elbette deneysel, elbette nefis, elbette kaotik. Bu özneleşme sürecinde hafıza, geçmiş, topluluk, dil, benlik – bu kavramlar nerede duruyor?

AS: Kitapta farklı hafıza mekanlarında gezinen zihin aslında kendi hikâyesinde dolaşüyor. Zihninde beslediği ve beslendiği koloniyi görünür kılmak için yaşadığı toplumdan miras aldığı hafızayı dönüştürüp geçmişini yeniden tasarlamaya çalışıyor. Bazen sahte anılara kapılıyor, kendini parçalara ayırıyor ve bu parçalar arasındaki gerçeküstü saydamlığı ortaya çıkarıyor. Bazen de bu parçaları gökyüzünde uçurmaya çalışırken, bir an sonra onları farklı biçim ve varyasyonlarda yeniden bir araya getiriyor. Uzaklarda “beyaz sisler arasında ağır ağır kanat çırparak yüzen” koloni ise artık ondan bir parça taşıyor.

FE: Genellikle bir metnin editörlüğünü üstlenirken, gördüğümüz metne dair bir sorumluluk alırız. Bu metinde ise etrafta bir koloni halinde uçuşan boşluklar da hâkim. Boşluğun sorumluluğunu üstlenmek ilginç bir deneyimdi benim için. Noksanlıklar hem birbirine dokunarak akabilme hem de kendi içinde bir bütün olma potansiyelini barındırıyordu. Senin için kitaptaki bu boşluklar ne ifade ediyor?

AS: Metindeki boşluklar, silinen belleği, “-sız” ekini, eksiklik, yoksunluk, gereksizlik ve bazen de hatayı ifade ediyor. Bu boşluklar, zihnin kaybettiği anıları, eksik parçaları ya da hatalı algıları simgeliyor. Belki de zihin için bir boşluk değil, aynı zamanda yeniden yapılandırılabilir bir alan oluşturuyorlar; tıpkı kaybolmuş bir belleğin yeniden tasarlandığı süreç gibi.

FE: Bu kelimeler başta imlecın arkasına gizlenmişken, Kibele Yarman'ın önerdiği tasarımla belli belirsiz görünür hale geldi. Hatta tam olarak ne kadar görünmeleri gerektiği üzerine düşündünüz. Böylece editörün sorumluluğundan sıyrılarak baskıda yerini almış, özgürce dolaşan kelimelere dönüştüler. Belki onlar da Toby'nin baston izi gibiler şimdi. Geçmişten taşınan uçucu bir iz.

AS: Daha önce hiç hesapta yokken, Kibele'nin yerinde müdahalesiyle yolda kitaba dahil olan doğru kararlardan biri ortaya çıktı. Senin incelikli benzetmenle birlikte, görünmezlikten ve tamamen beyazla

kapatılmaktan sıyrılarak, isteyene özgürce göz kırpacaklar. Bu müdahalenin hem farkındalık hem de özgürlük alanı açtığını, gizliliği ve sessizliği aşarak bu boşluklara yeni bir anlam ve varlık kazandırdığını düşünüyorum.

FE: Gözlerimizi ne kadar kısarak bakmayı seçtiğimize bağlı olarak ihtimaller sonsuz. Burada anlam tek boyutlu değil. Bu durum kitapta daha geniş anlamda hâkim olan çokseslilikte de kendini gösteriyor. Seninle çalışırken bu çoğulluğu korumaya gayret ettik. Kitabın sesi bireysel bir belleğin cisimleşmesini takip ederken bir yandan kolonileri, topluluk olma halini aklımızda tutmamızı istiyor. Senin kendi hikâyenin de bu çoksesliliğe etkisi olduğunu düşünüyorum.

AS: İki farklı dil, kültür ve coğrafyada yaşayıp büyümek, yabancılık ve tanıdıklık tanımlarının benim için sürekli yer değiştirmesine ve asla sabit kalmamasına yol açmış olabilir. Aidiyet duygusunun nerede başlayıp nerede bittiğini kestiremeye halinin özellikle dil üzerinden pekiştiğini düşünüyorum. En az iki farklı kimliği tek bir benlikte bir araya getirme çabası, çoksesliliğe duyduğum arzuyu da tetiklemiş olabilir.

Kendi devam eden hikâyemi, kurguda bir rastlantısallık unsuru olarak hoş gördüğüm ve yok saymadığım için, çoksesliliği hem işlerimin üretim yöntemlerine hem de içeriğine dahil ediyorum. Bu nedenle, çalışmalarımın çoğu zaman otobiyografik izler taşıması kaçınılmaz oluyor.

FE: Belki tam da bu bahsettiğin süreç sayesinde burada okura yansıyan bir şey olduğunu düşünüyorum: Kitap bir ürün ya da sonuç olmayı arzulamıyor. Anlatıcının bakış açısı onu bir rapor ya da bir tanıklık olmaktan da çıkarıyor. *Koloni Vatos* bana kalırsa bir düşünme süreci. Neyle hesaplaşmanın bir süreci olarak görebiliriz onu?

AS: *Koloni Vatos*'un oluşumunda, toplulukların ve kolonilerin süpereo üzerindeki etkileri ve rolleri belirginleşirken, bilinçdışı zaman zaman kendini gösteriyor. Bu süreç, gezinen zihnin öznel sandığı belleğinden yola çıkarak ortaya koyduğu; kendi içinde hesaplaştığı ve normalleşmiş, doğru bilinen yanlış yargıları hatırlatıyor olabilir.

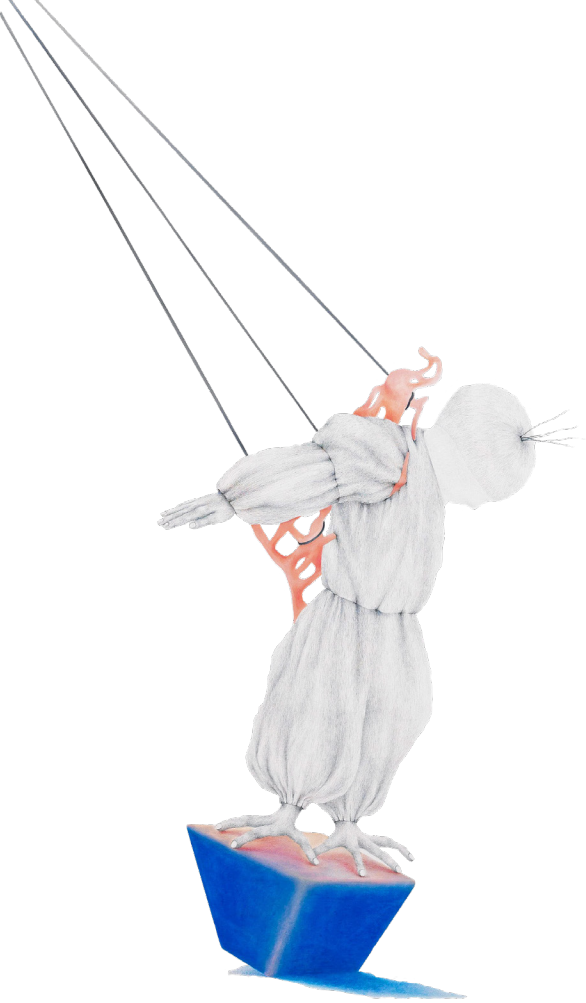
Bunlarla birlikte, her türlü ölüm kavramının “gerçekliği” üzerine kaygılarını sakınmıyor ve belki de en büyük hesaplaşmasını burada saklı tutuyor. Kitabın bir düşünme süreci olduğuna dair tespitin onun tam olarak yerleştiği noktayı tanımlıyor aslında. Okuyucu kendini bu deneyime yalnızca beklentisizce teslim edebilir. Sonrasında ise gönül rahatlığıyla ne okuduğunu unutup, dilinde kalan belli belirsiz bir tatla yetinebilir diye düşünüyorum.

FE: Tekrar aynı yemeği canı çekene kadar. Kitabın mutfağından nesiller arası bir ölüm kalım meselesinin kokusunun da geldiğini düşünüyorum. Yine pişerken dönüşen bir koku bu. Geçmiş kuşağın tortusu haline gelmiş, geride bırakılan bir mekânın yanında gelecek tahayyülünü temsil eden bir başka öte diyar. Kokunun tam göbeğinde “anne” diye seslenen taptaze bir baharat.

AS: Ölümün canlanan yüzünü yansıtan bu ses, geçmişten taşıdığı bilgi kodlarıyla geleceği kurgulamak için uzaktaki manzaraya yaklaşırken, denizlerin altındaki gizli kentlere dalıyor. Bu süreçte boyutlar ve zihinler arasında nasıl gezineceğini ve karşılaşmaları nasıl göğüsleyeceğini çoktan çözmüş gibidir. Çıktığı bedenden kalan ipler kopmak üzere; kopmuş olanlarsa bileklerinden sarkıyor. Ama tüm bu anlatılar onun umurunda bile olmuyor. Çünkü kodlarında ona sakin bir umursamazlıkla, “Buradayız, bu hikâyede.” dedirten her neyse, “Ne zamandır buradayız?” sorusuna gülünç bir ciddiyetle “Geldiğimizden beri!” diye yanıt verenle aynı iksiri yüzyıllar öncesinden içmiştir.

FE: “Beklerken karanlığın seni gördüğünü ve senden gizlendiğini hissediyorsun,” diyorsun *Koloni Vatos*’ta. Hepimize saklambaç oynayabileceğimiz bir karanlık diliyorum.

AS: Karanlığa her bakışında, onun hem bir cismi hem de bakışımı çeken bir bilinci olduğunu düşünürüm. Belki günlerimiz yeterince genişlerse, o aydınlık ve bembeyaz çimlerin üzerinde siyah küçük topla oynayacağımız oyunu da hatırlarız.

Teşekkürler

Kibele Yarman
Dante ve İstakoz Yayınları
Sinan Eren Erk
Halil Atasever
Yosi Amon

Tasarım

Berkay Görgü

2025, Galeri Nev İstanbul

İstiklal Caddesi Mısır Apt. No:163 Kat:4, Beyoğlu / İstanbul
+90 212 252 15 25 - info@galerinevistanbul.com - www.galerinevistanbul.com
Salı - Cuma: 11.00 - 18.30, Cumartesi: 12.00 - 18.30
Pazar - Pazartesi: Kapalı

Nux 9
Sergi görseli

Koloni Vatos, 2024
Sergi görseli

GALERİ**nev** İSTANBUL